

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 4 fillér.

MEGJELNIK HETENKÉNT EGYSZER:
szombaton és egyes rendki-
vüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városi közlevéltár (városház,
földszint 7. sz. lde küldendők
a kéziratok.

KIADÓHIVATAL:
Városi könyvnyomda-vállal-
at irodája. Ide küldendők
az előfizetési díjak és hirtel-
tések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. •• Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

A szervezeti szabályzat leérkezése.

Debreczen sz. kir. város szervezeti szabályzata f. hónap 7-ikén leérkezett a belügyminiszteriumtól a következő leirat kíséretében, melyet midőn egész terjedelmében közlünk, az azokban foglaltakra ugy a bizottságot, mint a tek. bizottsági közgyűlés figyelmét felhívjuk.

Szám: 92,610—1910.

III.

A válaszirat alapjául szolgáló jelentés száma: 1498—1910. eln.

Tárgy: Debreczen sz. kir. város szervezeti szabályrendelete.

A sz. kir. város törvényhatósági bizottsága az 1910. évi február hó 24-én ad. 125,545—ex. 1908. szám alatt kelt rendeletében tett észrevételek folytán szervezeti szabályrendeletét az 1910. évi április hó 7-én és követ. kezdő napjain 86. és 99. szám alatt hozott határozataival újból tárgyalta.

Az idézett közgyűlési határozatokat, illetőleg az azoknak megfelelően átdolgozott szervezeti szabályrendeletet ugy hivatalból, mint a fizetésrendezés ellen Szondi Lajos árvaszéki irodatiszt, Bészler Károly árvaszéki elnök, a város számvevőségi és pénztári tisztviselői, Jánosi Zoltán és társai, törvényhatósági bizottsági tagok, a városi irnokok, Cseh János és Axmann Gyula állatorvosok, Turtsányi Gyula vámellenőr és társai, Csáky János vágóhídi igazgató, Kultsár Imre és Nagy Lajos rendőrfőkapitányi kiadó és iktató, Steiner Jakab vágóhídi ellenőr, Kovács István hajduörmmester, a mérnöki hivatal tagjai és Kovács András hatósági fertőtlenítő által benyújtott felelőbeszések folytán felülvizsgálván, a következőkről értesitem a városközönséget:

A sz. kir. város közönségének

Debreczen.

A szabályrendeletnek általam kifogásolt, az eredeti tervezet 52. §-ában foglalt azon rendelkezése, mely szerint a kikiáltási ár rendszerint az évi költségirányzat megfelelő tételei képezik és az árverés eredményét a *tanács jogosítva van helybenhagyni*, a most felterjesztett átdolgozott szabályrendeletben is (127. §.) fentartatott.

Mint hogy az 1886. XXII. t.-c. 120. és 164. §-ai a kikiáltási ár megállapítását és az árverés helybenhagyását kifejezetten a *közgyűlés hatáskörébe utalják*, a törvény rendelkezést a szabályrendeletben feltétlenül érvényesíteni kell.

2. Az ujjonnan alkotott szabályrendelet 149. §-a továbbra is fentartja az eredeti szabályrendelet 74. §. D) pontjában foglalt ama rendelkezését, hogy az ügyész a kölcsön ügyekben, tehát a gyámpénztári kölcsönök kötése alkalmából is a szerződő magánfeleltől a városi tanács által megállapítandó díjakat szedhet.

A szabályrendelet ezen intézkedése az alábbi tör-

vényes rendelkezésekbe ütköztvén, azt nem hagyhatom jóvá.

Az ügyész ugyanis, az 1877. XX. t.-c. 179. §-a értelmében az árvaszék tagja és az árvaszék megbízása folytán a gyámpénztár érdekében köteles eljárni.

A 128,000—1902. szám alatt kiadott A. Ü. Sz. 92. §-a A) pontja szerint pedig az ügyészt, ha a gyámpénztár érdekében rendkívüli ügyekben jár el, csakis a készkiadások megtérítése, továbbá — ha nem székhelyén járt el — ezen §. végpontja szerint megállapítandó napidij és utiköltség illeti meg.

Az idézett szabályzat 100. §-ának 2. pontja viszont elrendeli, hogy az ügyész a gyámpénztári kölcsön ügyekben a kölcsönvevő fél érdekében el nem járhat, semmiféle beadványt az árvaszékhez nem intézhet.

Ezen most említett törvényes rendelkezések egybevetéséből kitűnik, hogy az ügyész a gyámpénztári kölcsön ügyletek kötése körül nem a kölcsönkérő fél, hanem a gyámpénztár érdekéből jár el és ezen törvényes kötelessége teljesítéseért — rendes fizetésén felül még külön fizetést, vagy díjat nem követelhet és nem szedhet, a fenti okokon kívül azért sem: mert ama gyanuba eshetik, hogy a kölcsön kötésnél első sorban nem a gyámpénztár, hanem a fél érdekét tartotta szem előtt mellékjövödelmeinek minél nagyobb mérvben való szaporítása céljából.

A szóban levő díjak szedését a fentiekben kívül a gyámpénztár, a gyámpénztári tartalékalap és így a törvényhatóság érdekével ellentétben állónak tartom.

A gyámpénztárnak ugyanis első sorban az az érdeke, hogy a kiskorúaknak és gondokoltaknak a gyámpénztárban kezelt pénze minél nagyobb %-ban kamatoztassék; a mi a jelen gazdasági viszonyok között és az 1877. XX. t.-c. korlátozó rendelkezéseire figyelemmel, csak ugy érhető el, ha a gyámpénztári pénzkészletnek minél nagyobb része helyeztetik el a magasabb % mellett kamatozó pupillaris biztosítékkal bíró s minden kockázat nélküli jelzálogos kölcsönökbe.

Ha már most a szóban levő díjak szedése a fent előadott törvényes rendelkezések dacára is — megengedtetnék: a gyámpénztári kölcsön megdrágíttatnék, ezáltal a kölcsönt kereső felek a gyámpénztári kölcsöntől — amely amugy is nehézkes eljárással van összekötve, — még inkább idegenkednének. Ezt pedig azért is lehetőleg el kell kerülni, mert a jelzálogi kölcsön útján el nem helyezhető pénz — amely ekként még jobban szaporodnék — pénzintézeti betétként s így csekélyebb jövedelem mellett kellene gyümölcsöztetni.

A törvényhatósági bizottság az ad. 125,545—1908. számú itteni rendelet folytán az átdolgozott szabályrendeletbe némi módosításokkal a 80,752—1887. számú itteni rendelettel megerősített 166—7318./1887. számú *tanácskozási ügyrendel* is felvette.

Ez az ügyrend azonban nincs összhangban a szabályrendelettel, amennyiben számos ismétlést tartalmaz (a

16. §. részben ismétlése a 14. §-nak; a 17. §. a 14. és 15. §§-oknak; a 18. §. a 8. §-nak; a 22. §. a 12. §-nak stb.) továbbá az ügyrend elavult irálya is átdolgozásra szorul. Az ügyrend érdemét illetőleg pedig az alábbi módosításokra hívom fel a város közönsége figyelmét.

A 20. §-ban a törvényhatósági nyugdíjszabályzatra való hivatkozás kihagyandó, amennyiben a nyugdíjszabályzatnak idézett 69. §-a nem tartalmaz oly rendelkezést, mely e szakaszba beilleszthető volna s így a nyugdíjszabályzatra való hivatkozás csakis tévedés eredménye lehet.

A 29. §. a következőképpen volna módosítandó:

A tanácskozás tárgyához ugyanannak a tagnak kétszernél többször szólani nem szabad; az indítványozó a vita berekesztése után még zárszóval élhet.

A 32. §. a következőképpen lenne módosítandó:

Az indítványozó indítványának rövid szövegét az elnöknek köteles írásban benyújtani, azt vissza is vonhatja, ha azonban más valaki azt a vita berekesztése előtt magáévá teszi, a tárgyalás tovább foly.

A 33. §. a következőképpen volna módosítandó:

Az interpellációra adott válaszhoz az interpellálónak joga van hozzá szólani s vagy tudomásul veszi a választ, vagy az ügynek a legközelebbi közgyűlés napirendjére leendő kitézését indítványozhatja, mi felett a közgyűlés dönt.

A 38. §-ban ez a rész: „vagy 20 tag írásban beadott kívánatára“ a következőképpen lenne szövegezendő: „vagy 20, a közgyűlésen jelen lévő tag írásban beadott kívánatára.“

A 45. §-nál ez a rész: „Egy bizottsági tag sem vehet részt oly tanácskozásokban, melyekben közvetlenül érdekelve van“ — a következőképpen volna módosítandó: „Egy bizottsági tag sem vehet részt oly tanácskozásokban, amelyekben saját személyében, illetőleg felesége, gyermekei, vagy az általa képviselt fél utján van érdekelve.“

A szervezeti szabályrendelet 101. §-ában a városi adóhivatal teendői közé a kereskedelmi és iparkamarai illeték kivétele nem vétetett fel. Ezen kérdésben a pénzügyminiszter ural tárgyalást tettem folyamatba, amelynek eredményét annak idején a város közönségével közölni fogom.

A bejelentő hivatal személyzetét az 1879. XXVIII. t.-c. 23. §-ának második bekezdése szerint a főispán nevezi ki. Ehhez képest a szabályrendelet megfelelően módosítandó.

A szabályrendelet 256. §-ának 4. pontja, mely szerint a „házipénztárnoknak, gyámpénztárnoknak, adópénztárnoknak, házi-, gyám- és adópénztári ellenőrnek az 1883. I. t.-cz. 17. §-ában körülírt minősítéssel kell birniok“, annyiban igényel módosítást, hogy nevezett tisztviselők minősítését 1883. I. t.-cz. 18. §-a állapítja meg.

A 256. §. 4. pontjában a pénztári tiszték minősítése is az 1883. I. t.-cz. 17. §-ában előírt módon van megállapítva.

Tekintettel arra, hogy a törvényhatóságoknál alkalmazott pénztári tiszték minősítését az idézett törvény nem állapítja meg, azoktól ugyanolyan minősítést kellene kívánni, mint amilyent a törvény 18. §-a a törvényhatósági pénztárnok, alpenztárnok (ellenőr) és könyvvezető részére előír.

A szervezési szabályrendeletnek a személyzet javadalmát megállapító 260. §-ában foglalt A—H) kimutatások több tekintetben kifogás alá esnek.

Nincs ugyanis elfogadható alapja annak, hogy az alkalmazottak miért osztassanak szakok szerinti csoportokba és hogy az A) alatti táblázatban felsorolt állások „Központi osztály“ elnevezés alatt 8 fizetési osztályba, a műszaki osztály (B) alkalmazottjai 6 fizetési osztályba, az erdészeti gazdasági osztály (C) 5 fizetési osztályba, az egészségügyi osztály alkalmazottjai (D) két részre és 5 fizetési osztályba stb. soroztassanak.

A közigazgatási tisztviselők, segéd- és kezelő személyzet szak szerinti csoportosítása helyett célszerűbb,

ha az összes közigazgatási alkalmazottak a 62,000—1910. szám alatt kiadott körrendeletemhez mellékelte A) táblázatnak megfelelően a VI—XI. fizetési osztályokba, esetleg az osztályon kívül hagyandó polgármester kivételével, a VII—XI. fizetési osztályokba soroltatnak és minden fizetési osztályban 3 fokozat állapítatik meg.

Ehhez képest a H) csoportban (segédhivatalok), megállapított négy fokozatot is mellőzni kellene.

Az előadottaknak megfelelően a szabályrendelet 239. §-ának az a rendelkezése, mely a tisztviselőknek egy másik csoportba tartozó állásra való megválasztatása esetén a fizetési osztályt és fokozatot megállapítja, szintén változást szenved.

Kifogás alá esik a 239. §-nak ama rendelkezése is, hogy a várakozási idő az egyes fokozatokban általában 5 év.

E helyett ki kellene mondani, hogy „a VI., VII. és VIII. fizetési osztályokba tartozó tisztviselők az ugyanabban a fizetési osztályban eltöltött 5—5 év, a IX., X. és XI. fizetési osztályokba tartozók pedig az ugyanabban a fizetési osztályban eltöltött 4—4 év után jutnak a magasabb fokozatba.

A 239. §. negyedik bekezdésének az a rendelkezése „kivétele képez az a tisztviselő, vagy alkalmazott, kinek várakozási ideje fegyelmileg meghosszabbított“ mellőzendő, mert ilyen büntetést az 1886. XXIII. t.-cz. nem ismer, következőképpen az szabályrendeletileg sem mondható ki.

A 239. §-nak utolsó bekezdése, mely szerint a törvényhatósági bizottságnak jogában áll a tisztviselőt vagy alkalmazottat az ugyanabban a fizetési osztályban eltöltött 18. évi szolgálat után a magasabb fizetési osztály bármelyik fokozatába sorozni, mellőzendő lenne, mert nincsen akadálya annak, hogy a törvényhatóság méltánylást érdemlő kivételes esetekben a szabályrendelettel eltérő magasabb juttatást állapíthasson meg kormányhatósági jóváhagyás mellett.

Elvi szempontból észrevétel tárgyává kell tennem, hogy az egyes fizetési osztályokkal és fokozatokkal szemben az állami és vármegyei tisztviselők részére megállapított összegektől eltérően vannak megállapítva.

Minthogy az 1910. évi május hó 14-én 62,000. szám alatt kiadott körrendeletemben a törvényhatósági joggal felruházott városok tisztviselőinek fizetési osztályokba sorozását az egyes állásokkal egybekötött munkakör beható mérlegelésével egységesen megállapítottam, ennél fogva fizetés és lakpénz címén a szabályrendeletben is a hasonló állású állami és vármegyei alkalmazottak részére a törvényben megállapított összegek lennének felveendőik. Mivel azonban a 62,000—1910. számú körrendeletben az egyes fizetési osztályokkal egybekötött illetmények legkisebb összegét állapítottam meg és mivel egyáltalában nem kívánom megakadályozni, hogy a város vagyoni erejéhez mérten magasabb illetményeket is állapíthasson meg, sőt a város közönségének elismerésre méltó áldozatkészségét teljesen méltánylom is: ennél fogva azok a különbözések, melyeket a város közönsége az egyes fizetési osztályokra nézve a 62,000—1910. számú körrendeletben meghatározott összegeken felül megállapít, fizetés jellegével bíró és a nyugdíjba beszámítandó „Városi pótlék“ fejében külön rovat alatt tüntetendők fel.

Erre vonatkozólag megjegyzem még, hogy a „Városi pótlék“ egy fizetési osztályban csak egy és ugyanaz az összeg lehet; továbbá, hogy a lakáspénzeket minden fizetési osztálynál a Debreczen városra nézve (III. lakáspénzosztály) megállapított összegekkel változatlanul kell a szabályrendeletbe felvenni.

Amennyiben pedig a város közönsége a fizetésrendezéssel kapcsolatban egyes tisztviselők jelenlegi illetményeinek és pótlékainak figyelembe vételével, vagy egyes tisztviselők kiváló érdemeinek méltánylásával az illetőket a fizetési osztályukkal egybekötött fizetésen felül kívánja javadalmazni, nem fogok támasztani nehézséget az ellen, hogy idevonatkozó és tüzetesen indokolandó rendelkezései az Átmeneti intézkedések keretében, az illető tiszt-

viselők megnevezésével, valamint az engedélyezendő pótlékok feltüntetése mellett felvétessenek.

E helyütt kifogásolnom kell azt az aránytalanságot is, mely az adótiszteknek és adókiivetőknek a 260. §. G) pontja alatt feltüntetett illetményei és a többi hasonló rangú és munkakörű tisztviselők részére megállapított illetmények között mutatkozik. A törvényhatósági bizottság az adótisztek és adókiivetők illetményeinek a tanácsi javaslattal szemben történt ötletszerű és teljesen indokolatlan felemelésével megbontotta a fizetések közt fennállott helyes arányt és összhangot. Az adótisztek és adókiivetők javadalmazása ennél fogva a XI. fizetési osztálynak megfelelően 1400, 1600 és 1800 korona fizetéssel, 640 korona lakáspénzzel és 400 korona városi pótlékkal lenne megállapítandó.

Ugyancsak indokolatlanul magas összegben állapított meg a tanácsi iktató és kiadó fizetése (260. §. H), mely nincs arányban a magas képzettséget igénylő állások javadalmazásával. Ezeket az állásokat az idézett körrendeletben mellékelt A) táblázatnak megfelelően a X. fizetési osztályba kellene sorozni, mihez képest fizetésük 2000, 2200 és 2400 koronában, lakáspénzük 720 koronában lenne megállapítandó, mely javadalmazás 400 korona városi pótlékkal lenne kiegészítendő.

Kovács István hajduörnmester felebbezését indokoltan tartom, fizetése ennél fogva a rendőrtizedesek és a fogházfelügyelő fizetésével egyenlő összegben, vagyis 1200, 1300, 1400 koronában volna megállapítandó.

Végül kívánatosnak tartanám, ha az ujonnan szervezett rendőrfelügyelői állás az I. osztályu rendőrfogalmazói állással egyformán javadalmaztatnák, hogy erre az állásra minél képzetesebb s megbízhatóbb egyén legyen nyerhető.

Felhívom a város közönségét, hogy a szervezési szabályrendeletet a fentieknek megfelelően újból dolgozza át s közgyűlésileg történt elfogadás után a Szabályrendeletet két letisztázott példányban, jóváhagyási záradékkal ellátva végezt, hozzám terjessze fel.

A szabályrendeletnek a fenti észrevételeim által nem érintett részei *elvíleg már most jóváhagyottaknak tekintendők*, amiből kifolyólag azoknak a felmerülő szükséghez képest leendő életbeléptetésére és végrehajtására engedélyt adok.

A fentiekkel a szabályrendeletnek a fizetésrendezésre vonatkozó része ellen benyújtott felebbezések is elintéztést nyertek.

Az iratokat visszaküldöm.

Budapest, 1911. évi január hó 3-án.

A miniszter helyett:

Dr. Némethy,
allamtitkár.

Közigazgatási bizottsági ülés.

(Január 5.)

Városunk közigazgatási bizottsága folyó hónap 5-én tartotta meg rendes havi ülését Domahidy Elemér főispán elnöklésével, ki az ülés kezdetén meleg szavakban üdvözölte az új év alkalmából a bizottság tagjait, áldást kérve ez évi munkásságukra. Az ülésen a szakelőadók terjesztették elő javaslatukat.

Az ülésen Domahidy Elemér főispán elnöklete alatt jelen voltak: Kovács József polgármester, Körner Adolf tb. főjegyző, dr. Magoss György főügyész, Bészler Károly árvaszéki elnök, Szabó Kálmán tanácsnok, Ternovszky Alajos pénzügyigazgató, dr. Tüdös János tiszti főorvos, Latinovits Mihály műszaki tanácsos, Reitz János főállatorvos, Somogyi Pál, dr. Tüdös János, Csanak János, Tóth István, dr. Bacsó Dezső, Szilágyi Imre, dr. Fejér Ferenc, Márk Endre, dr. Balkányi Miklós, Zöld József jegyző.

A közigazgatási bizottság albizottságait is megalakították az ülésen.

A fegyelmi választmány tagjai lettek: dr. Tüdös János, Márk Endre, Ternovszky Alajos, Csánky Viktor, Latinovics Mihály és dr. Fejér Ferenc.

A gyámügyi albizottságba bevasztattak: Márk Endre, dr. Tüdös János, Csanak János, Szilágyi Imre, dr. Fejér Ferenc és dr. Bacsó Dezső.

Az utadó bizottság tagjai: dr. Magoss György, Vecsey Imre, Csanak János, Ternovszky Alajos és Somogyi Pál.

A kórházi albizottság tagjai: dr. Tüdös Kálmán, Balkányi Miklós, Szilágyi Imre és Tóth István.

Mezőgazdasági albizottság tagjai: Rickl Antal, Szilágyi Imre, Márk Endre, Csanak János, Fejér Ferenc, Bacsó Dezső, Balkányi Miklós és Tóth István.

Börtönvizsgáló bizottság tagjai: dr. Tüdös Kálmán, Szilágyi Imre, dr. Kenézy Gyula és dr. Gáthy Bálint.

Az albizottságok tagjai: dr. Tüdös János, Tóth István és Rickl Antal kivételével az esküt letették.

Ezután olvasták a polgármesteri jelentést december hóról.

December havában a rendőrség letartóztatott gyermekölésért 1, súlyos testisértésért 1, okirathamisításért 1, lopásért 3, kivándorlásra csábításért 1, rendőri kihágásért 172 egyént, az ügyészségnek átadtak 7, rendőrileg büntettek 172 egyént. A városról eltoloncoltak 28, a városon keresztül toloncoltak 40, kényszerutlevéllel kiutasítottak 39 egyént. A rendőrfőkapitányság, mint első foku iparhatóság 42 iparengedélyt adott ki és ezekért 480 korona folyt be iparoktatási célokra. Kiadtak 100 munkakönyvet. A katonai létszám volt: közös hadseregbeli 1024 ember és 536 ló. Mint átkelő beszállásoltatott 3 tábormok, 4 törzstiszt, 10 főtiszt és 2 legény. Elszállásoltak a Salétrom-laktanyában 65 embert és 56 lovat a 7. huszárezredtől.

Tanügy. A gazdasági szakiskolánál Juhász Józsefné született Kerekes Julia szaktanitónő elhalt s így az ő helyét most helyettesítéssel töltötte be ideiglenesen.

A paci tanyai állami iskola tanítója felnőtteknek népszerű felolvasásokat tart, a tanfelügyelő helyesli a tervet és jutalmazásért tesz előterjesztést a miniszternek.

A kultuszminiszter Csurka István iparos tanoncskolai igazgatónak és Milovits Mihály statusquo izr. iskolai tanitónak 200—200 korona tiszteletdíjat, illetve személyi pótlékok utalványozott ki. Kiss József tanyai tanító nyugdíjazását kérte. Az országos tanitói árvaházban 172 árva volt, egészségi állapotuk jó, enyhe lefolyással egy ragályos betegség volt. A karácsonyi ünnepély igen szépen sikerült, nagy számú közönség vett azon részt. A karácsonyi vásár igen szép erkölcsi és anyagi eredménnyel járt.

A szakelőadók jelentéseit tudomásul vette a bizottság, ugyancsak a polgármester jelentését is, amely többek között arról is beszámolt, hogy a város és a közigazgatási bizottság a Gönczy-egyesület ülésén üdvözölte Csánky Viktor kir. tanfelügyelőt abból az alkalomból, hogy 25 év óta áll a tanügy szolgálatában.

Az *adózó Debreczen.* Ternovszky Alajos kir. pénzügyigazgató jelentése szerint a múlt év december havában befolyt egyenes adóban 153,922 korona 99 fillér, hadmentességi díjban 443 korona 32 fillér, bélyegjövedékben 43,661 korona 18 fillér, jogilletékben 41,426 korona 73 fillér, díjjövedékben 1066 korona 15 fillér, dohányjövedékben a vármegye fogyasztását is beleértve 172,583 korona 69 fillér, határvámjövedékben az egész vámkörzet területén 35,735 korona 44 fillér, fogyasztási és italdobban 26,033 korona 02 fillér. Kiadtak 8 házadó mentességet, 100 esetben a pénzügyigazgatóság, 4 esetben a pénzügyminiszter engedélyezett fizetési halasztást. A befizetési eredményekben nagyobb különbség mutatkozott az 1909. és 1910. évi decemberi befizetéseknel a bélyegjövedékben és a határvám jövedéknel. A bélyegjövedéknel 65,841 korona 12 fillérrel, a határvámjövedéknel 157,371 korona 36 fillérrel folyt be kevesebb.

A közegészségügy. A közegészségi viszonyok december havában is elég jók voltak. Halálozás ugyan több volt, de a számárhurutot kivéve, a ragályos betegségek száma csökkent. Kanyaró 14, vörheny 23, roncsoló toroklob, számárhurut 37, hasihagymáz 4, fültőmirigylob 3, bányahimlő 5, gyermekágyi láz 1, trachoma 2 esetben. Halállal

végződött vörheny 2, hasihagymáz 2, toroklob 1 esetben. Az ohati pusztán 16 kanyaró eset fordult elő.

Öngyilkosság két esetben volt, a piacvizsgálatokon kifogásolni való nem volt. A köztisztaság a folytonos esőzések miatt nem volt kielégítő. Született református 98 fi, 85 nő, róm. kath. 22 fi, 26 nő, gör. kath. 2 fi, 3 nő, gör. kel. 1 fi, ágostai hitvallásu evangélikus 1 fi, 1 nő, izraelita 9 fi, 11 nő, egyéb vallásban 1 fi. Összesen 134 fi, 146 nő. Halva született 21 gyermek. A halálozás a következő volt: református 70 fi, 60 nő, róm. kath. 20 fi, 14 nő, gör. kath. 1 fi, 4 nő, ágostai evangélikus 1 nő, izraelita 6 fi, 3 nő. Összesen 97 fi, 82 nő. A szaporodás 80 volt.

Házasságra lépett összesen 88 pár, ebből református 44, római katolikus 4, izraelita 13, görög katolikus 1, vegyes vallásu 26. A közkórházban ápolás alatt volt 310 beteg, decemberben fölvettek 360, kibocsátottak 368 beteget. Meghalt 29 beteg, a hó végén maradt 273 beteg áplás alatt.

Az állategészségügy. December havában is az összes körzetekben a ragadós száj- és körömfájás az összes állatok 80 százalékán átment. Az utolsó napokban már nem is jelentettek be újabb esetet. A betegség elmulta után az istállókat fertőtlenítették s e munkák még folyamatban is vannak. Minden valószínűség szerint a vásárra már föl fogják oldani a zárlatot. A VII. kerületben sertésvész is volt.

Folyó ügyek elintézésével az ülés véget ért.

A magyar mezőgazdaság 1910-ben.

A hivatalos termésbecslés szerint 1910-ben buza 51 és fél, rozs 14 és fél, árpa 14, zab 11 és fél, tengeri közél 48 millió métermázsa termett. Az előző évhez viszonyítva, tehát jelentékenyen több; ámde a gazdaközönség körében általános a meggyőződés, hogy a hivatalos termésbecslés nem felel meg teljesen a valóságnak. Igazolják egyébként ezt az áralakulások is. A különben jó termésnek amugy sem volt a megkivánt hatása, mert azt két esztendő nagyon is silány termése előzte meg, amikor a monarchia szemes terményekből határozottan nagy behozatalra szorult. A jövő évi termés sem kecsegtet valami biztató eredménnyel, mert az őszi időjárás kedvezőtlen volt s már is érkeznek jelentések, amelyek az őszi vetések pusztulásáról beszélnek. A kedvezőtlen terméseredmények fokozzák azt, hogy hova-tovább a magyar gazdaközönség körében is erősebbé válik az a mozgalom, amely a mezőgazdasági termelést az időjárás viszontagságaitól függetlenné tenni akarja.

Állattenyésztésünk fejlődésére az elmúlt esztendő határozottan kedvező volt. A takarmánytermés jónak mondható, az állatárak viszont a monarchiának kelet felé való elzárkózottsága miatt elég magasak voltak. A gazda nem is sietett állatait piacra dobni, annyival is inkább, mert új legelők létesítését, a meglévők fejlesztését és a havasi legelők fokozottabb kihasználására irányuló törekvés, nemkülönben az állattenyésztés államsegítése az állattenyésztés fejlesztésének kedvező talajt nyujtanak. De nem is szabad volt piacra vetni az állatokat, mert hiszen az előző takarményszük esztendőben eladott tenyész- és haszonállatokat okvetlenül pótolni kell, különben nemcsak a mezőgazdálkodás, hanem maga a közélet is megsínyli az állatállomány esőkénését. Sajnos az állatbetegségek ezuttal sem kímélték a magyar állatállományt. Keletről ismét behurczolták a száj- és körömfájást, amely enyhe lefolyásu, de a forgalmi korlátozások következtében mégis nagymértékben hatással volt a husarak emelkedésére.

A bortermés nem volt kielégítő, sőt az előző évihez képest határozottan rossz volt, ami máris megnyilvánult a borárak emelésében. Az ország gyümölcsstermése sem érte el azt a fokot, amit jótermésű esztendőben szokott elérni. A burgonya különösen a felvidéken is

kevésbé sikerült. Ugyanezt mondhatjuk a kerti terményekre is. Komlótermelésünkkel meg lehattunk elégedve, különösen most, amikor a magyar komló a világpiacra is megtalálta az utat. A dohánytermés szintén rosszul sikerült s a gazdák a folyó esztendőben joggal kívánhatták a dohányárak emelését, amit a pénzügyminiszter teljesített is. Határozott fejlődést találunk a baromfitenyésztésnél s néhány kisebb gazdasági ágánál bár megállapítható, hogy a kisebb gazdasági ágak fejlesztésénél még mindig hiányzik a czéltudatosság. — Hiányoznak a fejlesztésnek az eszközei is. Nagy akadály egyébként annak, hogy bármely termelési ágánál a kedvezőbb eredmény érvényesüljön, az, hogy a mezőgazdasági termények értékesítése nagy részt máig is szervezetlen. A gazdatársadalmi szervezetek pedig évről-évre nagyobb mértékben sürgetik az értékesítés szervezését, azonban a gazdaközönségnek máig is inkább csak kísérletekkel, mint komoly alkotásokkal kell megelégednie.

A gazdatársadalmi élet a magyar gazdák körében az elmúlt esztendő folyamán nagyon is mozgalmas volt. Három dolog volt különösen, ami a gazdatársadalmi életet hullámzóvá tette: A politika, a vámvédelem és a drágaság kérdése. Az agrár-programmal zászlaján, ámde a különböző pártkeretek tiszteletbentartásával számos képviselő jutott be a parlamentbe, köztük *Károlyi Mihály*, az OMGE. agilis elnöke. A választásoknál is nagyobb mozgalmat idézett elő a magyar gazdák körében a drágaság kérdése és a balkán-állat, továbbá az argentinai husbehozatal veszedelme. A gazdák legnépesebb gyűlését a nyiregyházai gazdaggyűlést, nemkülönben az Országos Magyar Gazdasági Egyesület ezidei közgyűlését, és a szövetkezett gazdasági egyesületek nagygyűlését, különösen e két kérdés dominálta. A gazdák ellenségei szerették volna a drágaság okául a közvélemény előtt a magyar mezőgazdaságot feltüntetni, amely egyrészt nem tudja a fokozottabb fogyasztást kielégíteni, másrészt szervezkedésével erőszakosan emeli a piaci árakat. Ezeket a vádakot úgy a nyiregyházai gazdaggyűlés, mint a többi gyűlések a lehető legnagyobb erővel utasították vissza és kellő eszközökkel gondoskodtak a megtévesztett közvélemény felvilágosításáról is. Sikerült is a magyar gazdaközönség erélyes állásfoglalásának kivinni azt, hogy a kormány sem az argentinai husbehozatal, sem a Balkán-állam élőállatok behozatalához nem járult hozzá. Nagyobb akciózt fejtett ki a gazdatársadalom a polgári perrendtartási törvényjavaslatnak gazdákra sérelmes pontjai ellen is, még pedig elég sikerrel. Állástfoglaltak a gazdák a választójogi kérdésben is. A gazdatársadalmi mozgalomnak egyik legkiemelkedőbb pontja volt a magyar, német és osztrák gazdáknak Bécsben megtartott közös nagyszabásu értekezlete, amely három ország mezőgazdái tette szolidaritásokká a legfontosabb gazdaságpolitikai kérdésekben s amely értekezletnek legjelentősebb eredménye kétségtelenül egy újabb nagyszabásu mozgalom lesz, amely a legerélyesebben fogja követelni a mezőgazdaság jelentőségének minden téren való elismertetését s ennek alapján megfelelő támogatását.

Az imént vázolt mozgalmak élén az elmúlt évben is a magyar gazdáknak azok a társadalmi és gazdaságpolitikai szervezetek álltak, amelyek a multban. Első köztük kétségtelenül az Országos Magyar Gazdasági Egyesület, amely mindig első volt a tűzvonalban, élén agilis elnökével: gróf *Károlyi Mihállyal*. Az elmúlt esztendő folyamán az OMGE. hozzászólt jóformán minden fontosabb gazdaságpolitikai kérdéshez. A már említett jelentősebb akción kívül kiemelhetjük még az egyke kérdésében elfoglalt álláspontját és az Országos Állatértékesítő Központ megalkotására irányuló akcióját. Az OMGE.-val szorososan karöltve haladtak a vidéki gazdasági egyesületek. Széleskörű és különösen a kisgazdák érdekében hatékony működést fejtett ki a Magyar Gardaszövetség is, élén *Darányi Ignác* volt földmivelésügyi miniszterrel.

